

Casuïstiek

uit brandonderzoek voor de zorg

Voorwoord

Dat een brand heel klein kan beginnen maar desastreuze gevolgen kan hebben, is algemeen bekend. Hierbij zijn de eerste minuten van cruciaal belang om in te grijpen. Minuten waarin de brandweer vaak nog niet gearriveerd is en waarin je zowel moet melden, blussen en eventueel het pand moet ontruimen. De consternatie is groot en die paar minuten zijn in een oogwenk voorbij. Zeker in een zorginstelling waarbij cliënten afhankelijk zijn van hulp, ligt een grote verantwoordelijkheid bij zowel de medewerkers als de organisatie. Het is dan ook van groot belang dat de brandveiligheid op orde is en de ingebouwde veiligheidsbarrières hun werk kunnen doen. De bouwtechnische voorzieningen in een gebouw, de installaties, de inventaris en de BHV-organisatie zijn vier factoren die van grote invloed zijn op het verdere verloop van een brand. Met brandwerende deuren, brandmeldinstallaties, blusvoorzieningen, brandvertragende matrassen en een doortastend BHV-team kunnen kostbare minuten gewonnen worden en daarmee levens gered.

Dit boek geeft inzicht in hoe makkelijk branden kunnen ontstaan en hoe zij zich verder kunnen ontwikkelen. Van ongelukjes tot opzet, iets waarmee – met name psychiatrische en forensische – zorginstellingen ook te maken hebben. Hopelijk helpt dit boek om inzicht te verschaffen in zowel de diversiteit van branden als de noodzaak om hierop voorbereid te zijn. Door goede voorzieningen, trainingen en oefeningen. Maar bijvoorbeeld ook door scenario's uit te werken en daarbij goed na te gaan welke factoren de brandbestrijding kunnen belemmeren. Zo blijkt ook uit dit boek weer hoe belangrijk het is om de deur van de brandruimte te sluiten. Rook is namelijk een groot probleem bij het succesvol optreden bij brand en de grootste bedreiging voor een tijdige ontruiming. We hebben bij zowel ons onderzoek naar de brand in het cellencomplex Schiphol als bij de brand in GGZ-instelling Rivierduinen gezien dat dit fatale gevolgen kan hebben.

Met de rapporten van de Onderzoeksraad voor Veiligheid willen wij lering trekken uit grote voorvallen. Dat er ook uit relatief kleine incidenten lessen te trekken zijn, laten deze casussen zien. Zo draagt dit boek hopelijk bij aan een veilige omgeving in zorginstellingen.

Tjibbe Joustra

voorzitter Onderzoekraad voor Veiligheid

Van de auteurs

Dit casuïstiekboek bevat eenentwintig echte verhalen over brand. Van iedere brand worden onder meer de oorzaak, de gevolgen en de manier van melden en reageren beschreven. De casussen zijn aangevuld met nuttige inzichten en praktische tips ingebracht door professionals die werkzaam zijn in de zorg. De publicatie bestaat uit twee delen. Het eerste deel is dit casuïstiekboek en het tweede deel bestaat uit een digitaal bestand waarin per casus de foto's zitten.

Dit casuïstiekboek is samengesteld om personen die werkzaam zijn in de zorg of zich bezig houden met de brandveiligheid in en om de zorg een beeld te geven van branden die binnen de zorg plaatsvinden. Te denken valt aan brandveiligheidscoördinatoren, verzorgende, (facilitair) managers, brandweerpersoneel, installateurs, adviseurs, BHV-trainers, etc. Als het gaat om het voorkomen van en het handelen bij brand valt er namelijk veel te leren van praktijkervaringen. De casussen kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden als inspiratie voor een praktijkoefening. Het digitaal beschikbare gestelde beeldmateriaal maakt het mogelijk om het gevolg van een soortgelijke brand te tonen. De uitkomsten van de praktijkoefening en het 'echte' incident kan worden gebruikt om met elkaar in gesprek te gaan.

Er is bewust voor gekozen om branden in dit boek op te nemen die 'regelmatig' voorkomen. Deze branden hadden misschien wel landelijk nieuws kunnen worden maar dat is voorkomen door het optreden vanuit de zorg, de brandweer en de aanwezige brandpreventieve voorzieningen.

In dit casuïstiekboek wordt de eigen verblijfsruimte van de bewoner / cliënt een wooneenheid genoemd.

De zorgverlener en/of de bewoner(s) waar de brand heeft plaatsgevonden hebben toestemming gegeven om hun verhaal en de foto's voor dit casuïstiekboek te gebruiken. Ze hopen dat hiermee de bewustwording en de brandveiligheid binnen de zorg kan worden vergroot. Zonder hun medewerking en de brandonderzoekers van de brandweer had deze publicatie niet tot stand kunnen komen. Wij zijn hun hier dan ook zeer dankbaar voor.

Het is nadrukkelijk niet toegestaan dat deze verhalen en foto's gebruikt worden voor commerciële doeleinden. Door bhv-trainers mogen de casussen tijdens trainingen worden gebruikt. Uitgangspunt is daarbij dat hier geen extra kosten voor in rekening worden gebracht.

Wij hopen van harte dat we met deze publicatie hebben bijgedragen aan ons gemeenschappelijke doel:
De Zorg Brandveilig!

Namens de brandonderzoekers,

Joost Ebus

Colofon

Deze uitgave is ontwikkeld met ondersteuning van De Zorg Brandveilig, een programma van Brancheorganisaties Zorg en Brandweer Nederland. Voor meer informatie: www.dezorgbrandveilig.nl

Vragen naar aanleiding van deze publicatie kunt u stellen via brandonderzoek@brandweernederland.nl

Tekst:	Brandonderzoekers Brandweer Nederland
Redactie:	Joost Ebus
Vormgeving:	D-Art
Fotografie:	Brandonderzoekers Brandweer Nederland Gelrenieuws.nl

© Brandweer Nederland, november 2017

Inhoud

Voorwoord	3
Van de auteurs	5
Colofon	6
Inhoud	7
Casus 1 Prullenbak in brand	8
Casus 2 Een gang vol rook	10
Casus 3 Meterkast in brand op een gang	12
Casus 4 Brand in een aanleunwoning	14
Casus 5 Een brand die te verwachten is?	16
Casus 6 Wasmand in brand	19
Casus 7 Sluiten van kamerdeur voorkomt erger	22
Casus 8 Zonlicht zet bed in brand	24
Casus 9 Brand op het balkon	27
Casus 10 Frituurpan in brand	30
Casus 11 Een elektrische deken in brand	32
Casus 12 Forse rookontwikkeling door verbrand eten	34
Casus 13 Vlam in de pan	36
Casus 14 Kersenpittenkussen in brand	38
Casus 15 Brand in de magnetron	40
Casus 16 Brand door bedlampje	42
Casus 17 Elektrische fiets in brand	44
Casus 18 Een warme voordeur waar rook onderuit komt	46
Casus 19 Een gang vol rook	48
Casus 20 Een slaapkamer vol rook	50
Casus 21 Cv-ketel in brand	52
Fotopagina's	54

Casus 1 Prullenbak in brand

8

Verzorgende:
*'De bewoner wilde niet
uit de rook komen.'*

Zorg

Wonen met zorg, thuiszorg tot verpleeghuiszorg (24-uurs).

Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

In de keuken van de wooneenheid stond een prullenbak in brand.

Oorzaak

De inhoud van de prullenbak vloog in brand nadat de bewoner er een asbak in had geleegd.

Gevolg

Brand en rookschade in de wooneenheid en een brandlucht op de gang.

Melding

Na binnenkomst van het automatische brandalarm rond 10 uur in de ochtend nam de alarmcentrale direct contact op met het object. De receptie was niet op de hoogte van de brandmelding en verbond de brandweer door met de service-desk van de locatie. Daar werd aangegeven dat de brandweer niet hoefde te komen. De brandweereenheid was echter al gealarmeerd en reed toch door omdat niet kon worden aangegeven waar de melding vandaan kwam. Later werd via een 112-melding vanuit de locatie bevestigd dat er daadwerkelijk brand was en dat werd gestart met ontruimen.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Inzet BHV

Rond 10:00 uur kwam er op de personen-zoek-installatie een brandalarm binnen. Conform afspraak verzamelde het personeel zich bij de receptie waar het brandweerpaneel is geplaatst. Twee BHV'ers werden naar de vierde verdieping gestuurd om te kijken wat er aan de hand was. Op de gang voor de wooneenheid stond al rook. De deur stond open. In de wooneenheid stond de bewoner te wijzen naar de plek van de brand: in de keuken stond een prullenbak in brand. Direct drukte een BHV'er een handbrandmelder in.

De bewoner wilde de wooneenheid vol rook niet verlaten, ondanks meerdere verzoeken daartoe. De bewoner werd daarna ook nog vastgepakt, maar weigerde om mee te gaan. Daarop belde de teamleider 112 met het verzoek om een ambulance. Toen een personeelslid de brand met een brandblusser wilde blussen, pakte de bewoner de brandende prullenbak vast. Toen er werd geroepen 'laten staan' deed de bewoner dat ook. Nadat de brand geblust was, werd de bewoner nogmaals verzocht om naar buiten te gaan. Dat bewoner verliet de woning wederom niet, maar pakte de prullenbak nogmaals op en liep ermee naar het balkon.

De bewoner

De bewoner kan niet goed duiden wat hij bedoelt (afasie). Volgens de verzorgende dacht de bewoner toen de brand was geblust waarschijnlijk: Nou is het toch opgelost? De bewoner zag niet in dat de rook een bedreiging vormde. De bewoner gaf aan niet te weten wat er was gebeurd. Op de vraag of de asbak was geleegd in de prullenbak, werd bevestigend geantwoord. "Dat moet altijd direct als die vol is." De locatie is geadviseerd om een zelfdovende prullenbak in de wooneenheid te plaatsen.

Inzet brandweer

De brandweer haalde de bewoner met enige dwang uit de kamer, waarna de nog nasmeulende restanten zijn uitgemaakt met de brandblusser die er nog stond.

Evacueren bewoners

De BHV'ers ontruimden de overige wooneenheden grenzend aan de gang. Een bewoner in een aangrenzende wooneenheid weigerde om naar buiten te komen. Deze bewoner werd daarna door de brandweer naar buiten gehaald. Er is geen rook in deze wooneenheid gekomen.

- Plaats vlamdovende prullenbakken en asbakken bij rokende cliënten met een verhoogd risico.
- Juiste informatie verstrekking aan de alarmcentrale van de brandweer is van cruciaal belang. Betrek dit onderdeel altijd bij de oefeningen op locatie.
- Betrek voor zover het mogelijk is bewoners / cliënten bij oefeningen zodat ze weten wat er van hun verwacht wordt bij een ontruiming.

Casus 2 Een gang vol rook

10

Verzorgende:

'Ik wist dat een handbrandmelder direct achter de deur hing. Dit was de snelste manier om te bevestigen dat er echt brand was.'

Zorg

Woning met zorg, 24-uurszorg. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Een wooneenheid heeft op meerdere plaatsen in brand gestaan. Het betrof een uitslaande brand.

Oorzaak

Voorafgaand aan de brand was er onenigheid tussen de bewoner en het personeel. Toen intern de brandmelding binnenkwam, had men direct een vermoeden dat er weleens echt brand zou kunnen zijn. De bewoner had op meerdere plaatsen de wooneenheid in brand gestoken.

Gevolg

De vleugel waar de brand heeft plaatsgevonden, kon enkele weken niet gebruikt worden.

Melding

Aan het einde van de middag kwam bij de alarmcentrale van de brandweer een automatische brandmelding binnen. Toen de brandweer contact opnam met de locatie, kon men nog niet aangegeven wat er aan de hand was. Kort daarna kwamen er via 112 meldingen binnen van een uitslaande brand bij de zorginstelling. Uiteindelijk kwam er ook nog een handbrandmelding vanuit het object binnen bij de alarmcentrale van de brandweer.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Openstaande deur

Op de personenzoekinstallatie was te zien dat de brand afkomstig was van een wooneenheid op de eerste verdieping. Toen het personeel bij de rookscheiding in de gang aankwam, bleek de gang achter de scheiding al volledig onder de rook te staan. Met ingehouden adem is de deur toch geopend om de handmelder achter de deur te activeren. Hiermee werd direct naar de brandweer bevestigd dat er daadwerkelijk brand was. Dit gebeurde 1,5 minuut na de eerste melding. De gang stond onder de rook, omdat de toegangsdeur tot de wooneenheid gedeeltelijk openstond.

Stil alarm

Het gebouw is voorzien van een stil alarm. Dit houdt in dat alleen de personeelsleden gealarmeerd worden. De verzorgende heeft met alle goede bedoelingen nogmaals de deur naar de gang geopend en "Brand, brand!" geroepen, om de bewoners die op deze gang zijn aangewezen, te waarschuwen. Enkele bewoners die het geroep hoorden, zijn uit hun wooneenheden gekomen en zijn de gang opgegaan. De bewoners hebben op de gang rook ingeademd en zijn daardoor onwel geworden. De brandweer heeft vijf bewoners buiten bewustzijn op de gang aangetroffen. De bewoner die de brand had aangestoken, heeft het zelf niet overleefd.

- Betrek indien mogelijk bewoners / cliënten bij oefeningen, zodat ze weten wat te doen bij rook op de gang voor hun wooneenheid en wat er van hen verwacht wordt bij een ontruiming.
- Plaats bij wooneenheden vrijloopeurdrangers die worden aangestuurd door de brandmeldinstallatie. Een dichte deur van een wooneenheid vergroot de kans op het effectief kunnen optreden van een BHV-organisatie, vermindert het gevaar voor aanwezige personen buiten de wooneenheid en vermindert nevenschade.

Casus 3 Meterkast in brand op een gang

12

Verzorgende:

'Ik had nooit verwacht dat rook zich zo snel kon verspreiden.'

Zorg

Wonen met zorg op afroep. Begeleid zelfstandig wonen met 24-uurs achtervang. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, luid alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Een meterkast is uitgebrand.

Oorzaak

De brand is ontstaan door een technisch defect in een meterkast op de gang van de eerste verdieping. Er waren voor de brand wel problemen met één van de zekeringsautomaten geweest. Er was geen installateur ingeschakeld om de oorzaak daarvan te achterhalen.

Gevolg

De meterkast bevond zich in een schacht, met daarin op elke verdieping een meterkast. Die stonden in open verbinding met elkaar via openingen in de vloerconstructie die waren aangebracht ten behoeve van de leidingen. Daardoor kon de rook van de brand zich snel over de verschillende bouwlagen verspreiden. Een deel van de kamers is enkele weken onbewoonbaar geweest door het verbranden van installatietechnische voorzieningen.

Melding

Bij de alarmcentrale van de brandweer kwam rond 10:00 uur een automatische brandmelding binnen. Direct na binnenkomst is er telefonisch contact opgenomen met het object. Vanuit de locatie werd bevestigd dat er daadwerkelijk brand was en dat men ging ontruimen.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

Het personeelslid dat als eerste op de brandlocatie arriveerde zag gele vlammen langs de onderzijde van de meterkastdeur komen. Aan de bovenzijde van de deur kwam langs de naden rook uit de meterkast. De deur zat dicht.

Rookverspreiding

De rook kon zich door de naden en kieren van de brandwerende meterkastdeuren verspreiden naar de gangen van de verschillende verdiepingen. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, wordt een brandwerende deur niet getest op het tegenhouden van rook. Daarnaast stond een van de meterkastdeuren deels open. Elke wooneenheid is voorzien van mechanisch ventilatie. Hiermee wordt een onderdruk gerealiseerd, waardoor er verse lucht wordt aangezogen via de ventilatieroosters. Onbedoeld werd tegelijkertijd ook lucht vanaf de gang langs de naden aan de onderzijde van de voordeur naar binnen gezogen. Tijdens de brand is hierdoor onder de voordeuren door rook de wooneenheden ingezogen.

Door het openen van de deuren in de gangen om de nog aanwezige bewoners te evacueren, kon de rook kon zich nog verder naar aangrenzende gangen en een trappenhuis. Dat er sprake was van flinke rookverspreiding blijkt wel uit het feit dat er 38 rookmelders zijn geactiveerd op vier verschillende verdiepingen. Toen de brandweer ter plaatse kwam, waren diverse lampjes op het brandweerpaneel geactiveerd. Zonder hulp van de BHV-organisatie had de brandweer niet snel kunnen weten waar de brand daadwerkelijk was.

Evacueren bewoners

Het personeel wist precies welke bewoners thuis waren. De meeste bewoners waren al naar hun dagbesteding. Er was nog één bewoner aanwezig op de gang waar de brand was ontstaan. Deze bewoner zat in een rolstoel en is daarom geëvacueerd naar een trappenhuis met lift. De lift was echter na de brandmelding naar de begane grond gestuurd en kon niet meer worden bediend. Uiteindelijk is de bewoner met een redvoertuig van de brandweer van de verdieping gehaald.

Bluspoging

Het personeelslid dat constateerde dat er daadwerkelijk brand was, heeft een brandblusser gehaald en direct een handbrandmelder ingeslagen. Het personeelslid bedacht zich toen hij weer bij de meterkast aankwam, omdat er nog stroom op de meterkast kon staan. Later is een brandslang gereed gelegd voor een eventuele blussing.

- Schakel bij een storing in de elektrische installatie, bijvoorbeeld in een meterkast, direct deskundig personeel in om de oorzaak van de storing te achterhalen en te verhelpen.
- Zorg ervoor dat de locatie van hoofdschakelaars (gas, elektra, etc.) bekend is bij het personeel.

Casus 4 Brand in een aanleunwoning

Bewoner:

'Ik hoorde binnen wat vallen.'

Zorg

Aanleunwoning zorg op afroep. Geen rookmelder(s) aanwezig. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. De zorg wordt verleend vanuit de aangrenzende zorginstelling.

De brand

Een elektrische sta-op-stoel stond in brand.

Oorzaak

De bewoner zat voorafgaand aan de brand te roken in de stoel. Een technische oorzaak is niet aangetroffen.

Gevolg

Brandschade in woonkamer. Rookschade in gehele woning. Woning enkele weken onbewoonbaar.

Melding

De bewoner zat buiten op de galerij koffie te drinken toen hij binnen wat hoorde vallen. In eerste instantie dacht de bewoner dat het geluid door de poes was veroorzaakt. Toen de bewoner ging kijken bleek de sta-op-stoel in brand te staan. De bewoner heeft direct de burens gewaarschuwd. Uiteindelijk belde een zorgverlener, die toevallig buiten op het parkeerterrein stond en de rook waarnam, de brandweer.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

De brand vond overdag plaats. Als de brand had plaatsgevonden terwijl de bewoner op bed lag, was die niet snel ontdekt. De bewoner is genoodzaakt om vanuit de slaapkamer door de woonkamer heen te vluchten. In de wooneenheid hingen geen rookmelders.

Roken

De meeste slachtoffers bij brand komen om het leven bij een brand als (in)direct gevolg van het roken. Op diverse plaatsen zijn sigarettenpeuken in de woning aangetroffen. Die lagen niet in een asbak.

- Voorzie een aanleunwoning van rookmelders in de vluchtroute, risicoruimten en de slaapkamer.
- Geef instructies over brandpreventie aan de bewoner. Dat is maatwerk.

Casus 5 Een brand die te verwachten is?

16

Verzorgende:

*'Ik moest door de rook heen
om de cliënten te redden.
Dat was echt noodzakelijk.'*

Zorg

Gezondheidszorg 24-uurs zorg, gesloten groep voor 12 volwassen psychiatrische cliënten.

Elke kamer is brandwerend en zelfsluitend uitgevoerd met een vrijloopdeurdranger. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

In een kamer van een cliënt was een kleine brand. Er brandde wat kleding, een tas en enkele omliggende materialen, zoals het bed en een gordijn.

Oorzaak

De cliënt heeft de brand aangestoken.

Gevolg

Door de rookverspreiding over de gang kon de betreffende vleugel niet meer worden gebruikt. De cliënten moesten 's nachts met beveiligd vervoer naar andere locaties worden gebracht. De verzorgenden zijn behandeld voor rookinhalatie.

Melding

Bij de alarmcentrale van de brandweer kwam net na middernacht een automatische brandmelding binnen. Direct na binnenkomst van de melding is door de brandweer telefonisch contact opgenomen. De telefoon bleek te zijn doorgeschakeld naar een andere locatie. Op die locatie wisten ze niks van een brandmelding af. Pas toen de brandweer ter plaatse kwam bleek dat er daadwerkelijk brand was. De brandweer werd buiten opgewacht door de verzorgenden. Zij gaven direct aan vanaf welke toegang de brand het best te bereiken was. Aan de buitenzijde van het gebouw waren vlammen te zien voor het raam van een van de kamers.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Evacueren cliënt uit brandruimte

Binnen 30 seconden na de interne alarmering was er een verzorgende op de betreffende gang. Daar bleek al behoorlijk wat rook te hangen. Er kon nog wel doorheen worden gekeken. Drie personeelsleden haalden de cliënt uit de kamer waar de brand was. Hierdoor stroomde rook door de geopende kamerdeur de gang op.

De cliënt werd achter een brandscheiding verderop in de gang geplaatst, maar ging weer terug de brandruimte in. Hierop volgde een worsteling met de cliënt in de deuropening. Dit zorgde voor extra rookverspreiding naar de gang.

Evacueren overige cliënten

Vanwege de hoeveelheid rook op de gang vonden de verzorgenden het noodzakelijk om ook de andere cliënten op de gang te evacueren. Onderling werd afgesproken wie welke kant van de gang ontruimde en telkens werd gecommuniceerd welke cliënten er nog uit de kamers gehaald moesten worden. De verzorgenden noemden het noodzakelijk om zelf door de rook heen te gaan om de cliënten te evacueren.

De cliënten lagen nog niet lang op bed en de meesten waren onder invloed van slaapmedicatie. Hierdoor was het lastig de cliënten te wekken voor de evacuatie. Een aantal cliënten had de ernst van de situatie niet door en wilde niet meewerken. Pas toen duidelijk werd gemaakt wat er aan de hand was, gingen ze zonder problemen mee. Toen na 7,5 minuten de brandweer ter plaatse kwam, was iedereen op de betreffende vleugel al geëvacueerd.

De cliënten zijn door de rook heen geëvacueerd naar de recreatiezaal. De rook op de gang werd door een personeelslid als volgt omschreven:

"Er was zwarte rook die tot op 1,5 meter van de grond bleef hangen. Het kwam over als volledige duisternis".

Rookmelder gesaboteerd

De cliënt had een boterhamzakje over de rookmelder geplaatst. De brand werd pas gedetecteerd toen de cliënt de kamerdeur opende. Vermoedelijk opende de cliënt de deur omdat het te benauwd werd op de kamer. De rook, afkomstig uit de kamer, heeft uiteindelijk op de gang een rookmelder geactiveerd.

Brandvertragende inrichting

Bij de betreffende doelgroep is brandstichting te verwachten. Daarom waren de gordijnen en het matras in de kamer brandvertragend uitgevoerd. Dit heeft een positieve bijdrage geleverd aan de beperking van de brandontwikkeling.

Bluspoging

De handbrandmelders en de brandslang op haspel zijn gepositioneerd in een afgesloten kast om misbruik door cliënten te voorkomen. Het personeel kan deze kast met een sleutel openen. De verzorgenden gaven aan geen bluspoging te hebben uitgevoerd, omdat eerst de cliënten in veiligheid moesten worden gebracht vanwege de grote rookontwikkeling. Daarnaast was de inschatting dat het nogmaals openen van de brandruimte mogelijk voor verdere branduitbreiding zou zorgen.

TIP uit de zorg

- Train op de keuze om cliëntenkamers wel of niet te gaan ontruimen. Zorg dat er bij deze afweging aandacht is voor de eigen veiligheid, het al dan niet brandwerend uitgevoerd zijn van cliëntenkamers en de 'staat' van de cliënt (bijvoorbeeld gebruik slaapmedicatie).
- Als het noodzakelijk is handbrandmelders af te schermen voor cliënten overweeg dan om deze afscherming bij een automatisch brandalarm direct te laten ontgrendelen. Plaats op strategische plaatsen voor het personeel direct bereikbare handmelders.
- Wijs collega's op de risico's van een gesaboteerde rookmelder en vraag om hierop te letten tijdens de dagelijkse werkzaamheden.
- Controleer periodiek of de telefoonnummers die bij de alarmcentrale van de brandweer bekend zijn ook daadwerkelijk bij de juiste personen uit komen.

Alarmeren brandweer

Vanwege de problemen met het evacueren van de cliënt uit de brandruimte was er geen gelegenheid om de brandweer te bellen of een handbrandmelder te activeren. Dit laatste kwam mede doordat de handbrandmelder in een afgesloten kast zit en niet in het voorbijlopen snel kan worden geactiveerd. Volgens de verzorgenden was er waarschijnlijk wel contact met de brandweer geweest als de alarmcentrale van de brandweer de beschikking had gehad over het juiste telefoonnummer van de locatie, omdat het personeel de telefoon standaard bij zich heeft.

Vrijloop deurdrangers

De deurdrangers hebben ervoor gezorgd dat rookverspreiding naar de overige kamers beperkt is gebleven. Alleen tijdens het openen van de overige cliëntenkamers is er een beperkte hoeveelheid rook de kamers in gekomen. Pas tijdens de nacontrole door de brandweer werden rookmelders in andere cliëntenkamers geactiveerd.

De reguliere deurdrangers blijken in combinatie met de draairichting van de deur tijdens het reguliere gebruik risico's voor het personeel met zich mee te brengen. Bijvoorbeeld als een cliënt vanwege bepaald gedrag onder 'dwang' in zijn of haar kamer geplaatst moet worden. De deuren draaien vanuit de kamer gezien tegen de vluchtrichting in en zijn zelfsluitend. Hierdoor kan het personeel, door het sluiten van de deur, klem komen te zitten als men zich terug wil trekken uit de kamer. Dit is aanleiding geweest om de kamerdeuren te voorzien van vrijloopdeurdrangers. Hierdoor zijn de deuren niet meer standaard zelfsluitend, maar sluiten ze alleen na een brandmelding. Voor de vrijloopdeurdrangers is in de cliëntenkamer een stopcontact aangebracht. Dit heeft weer voor een ander probleem gezorgd. Een aantal van de cliënten dacht dat het een verborgen camera was. De stekker werd daarom door hen uit het stopcontact getrokken.

Casus 6 Wasmand in brand

19

Verzorgende:

*'Waar rook is,
is geen BHV'er.'*

Zorg

Begeleid wonen van jongeren, zorg op afspraak. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm. Alleen de handbrandmelders melden rechtstreeks door naar de alarmcentrale van de brandweer. Tijdens de nachtelijke uren wordt de zorg verleend vanuit de aangrenzende zorginstelling.

De brand

In de wasruimte stond een wasmand met was in brand.

Oorzaak

Vermoedelijke brandstichting.

Gevolg

Brand- en rookschade in de wasruimte, rookschade in gang in enkele wooneenheden.

Melding

Rond 03:00 uur in de nacht kwam een brandalarm binnen op het interne alarmeringssysteem van de aangrenzende zorginstelling. Toen door het personeel daadwerkelijk rook op de gang werd waargenomen, werd 112 gebeld. Tot de aankomst van de brandweer had een BHV'er de brandweer aan de telefoon. De BHV'er praatte de brandweer tijdens het ontruimen bij over de ontwikkelingen in het gebouw.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Inzet BHV

Nadat een melding van brand binnenkwam op de pager, zijn de twee verzorgenden (BHV'ers) naar het brandweerpaneel gelopen. De brandmelding kwam vanuit het aangrenzende gebouw. Toen ze vlakbij de betreffende vleugel waren, was er al een brandlucht waarneembaar. Door het glas van de deuren zagen ze al rook in de gang hangen. Ze zeiden tegen elkaar: "Waar rook is, is geen BHV'er", deden de deur open en gingen naar binnen. De rook werd ontzettend snel dikker en er werd besloten tot een ontruiming. De bewoners werden gewekt door op de deuren te bonken. Tijdens het ontruimen en vluchten moesten de bewoners bukken om onder de rooklaag te blijven.

"Ik heb met mijn hand voor mijn mond gelopen om te proberen minder rook binnen te krijgen."

Op het moment dat de BHV'ers dachten iedereen ontruimd te hebben, was de hoeveelheid rook op de gang zodanig dat ze besloten de gang niet meer te betreden. Vlak daarna kwam de brandweer aan bij de locatie.

"We hebben niet aan de BHV-hesjes gedacht. Daar was ook geen tijd voor. Maar we waren wel herkenbaar aan onze witte jas!"

De bewoners

De meeste bewoners sliepen en waren wat verbaasd toen ze werden gewekt. Twee bewoners waren enigszins overstuur: "Maar mijn mobiele telefoon dan?" en "Mijn konijn!" Er is toen gezegd dat die later zouden worden opgehaald. Een aantal bewoners was zelfstandig naar buiten gegaan en een korte tijd vermist. Kort werd gedacht dat zij nog binnen in hun wooneenheid waren.

"Ik moet eerlijk zeggen dat ik altijd een beetje lacherig deed over de BHV-oefeningen. Ik dacht dat het erg overdreven was. Maar nu ik een keer zelf zoiets heb meegemaakt, weet ik pas wat ze er mee bedoelen."

De brandmeldinstallatie

De brandmeldinstallatie in het gebouwdeel waar de brand was hoeft wettelijk niet door te melden naar de brandweer. Er was volledige bewaking aanwezig en alleen de handbrandmelders melden rechtstreeks door naar de brandweer via de brandmeldinstallatie van de aangrenzende zorginstelling. De BHV'ers hadden er niet aan gedacht om een handbrandmelder in te drukken.

De BHV'ers vonden het vreemd dat er een rood lampje (nevenindicator) aan was boven de deur naar de gang. De brand was immers niet in de ruimte achter deze deur. Ze wisten niet dat deze nevenindicator de route aangaf naar de ruimte waar de brand was.

Rookverspreiding

De deur van de ruimte waar de brand was bleek defect. Hierdoor sloot de deur niet goed. De rook heeft zich daardoor naar de gang kunnen verplaatsen.

Enkele bewoners hebben bewust hun kamerdeur open laten staan. "Ik heb mijn kamerdeur expres open laten staan omdat ik geen sleutel bij me had." Hierdoor kon rook deze wooneenheden binnen stromen.

- Vaak wordt in een zorggebouw overal stil of overal luid alarm toegepast. Met de huidige techniek kan er bij vervanging van de installatie of bij nieuwbouw voor gekozen worden, om per cliënt / bewoner (wooneenheid) te bepalen welk type alarm (stil of luid) het hoogste veiligheidsniveau biedt. Periodiek kan gemonitord worden of de uitgangspunten nog correct zijn of moeten worden aangepast.
- Plaats bij wooneenheden vrijloopdeurdrangers die worden aangestuurd door de brandmeldinstallatie. Een dichte deur van een wooneenheid vergroot de kans op het effectief kunnen optreden van een BHV-organisatie, vermindert het gevaar voor aanwezige personen buiten de wooneenheid en vermindert nevenschade.
- Laat een melding van de handbrandmelder apart binnenkomen bij de alarmcentrale van de brandweer. Hierdoor kan de alarmcentrale zien dat er naast een automatische brandmelding ook een handbrandmelder is geactiveerd. Betrek het gebruik van de handbrandmelder bij de BHV-oefeningen en benadruk de meerwaarde ervan.

Casus 7 Sluiten van kamerdeur voorkomt erger

22

Verzorgende:

'Ik heb mijn sjaal om mijn hoofd gedaan en daar doorheen geademd.'

Zorg

Groepswoning 24-uurs zorg. Elke groepswoning is een brandcompartiment. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking met rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer. Attentiesignaal in elke groepswoning voor het personeel in combinatie met stil alarm.

De brand

Beddengoed van een bed stond in brand.

Oorzaak

De bewoner (volwassen maar circa vijf jaar oud van geest) speelde op bed met een lamp nadat hij was wakker geworden. Door de hitte van de gloeilamp kwam het beddengoed tot ontbranding.

Gevolg

Brandschade in de kamer en rookschade in de gehele groepswoning.

Melding

Rond 06:00 uur wordt via het monitorsysteem (meeluisteren) gehoord dat een bewoner "Brand, brand" roept. Direct gingen twee verzorgenden (BHV'ers) vanuit de zorgpost naar het betreffende gebouw. Onderweg zagen ze al een gloed van vuur door het raam heen. Op dat moment kwam er een brandalarm vanaf de locatie binnen op hun pager. Via de meegenomen portofoon werd direct aan de zorgpost doorgegeven dat er daadwerkelijk brand was. Bij de brandweer kwam een automatische brandmelding binnen. Tijdens het daaropvolgende telefonisch contact met de zorginstelling werd bevestigd dat er daadwerkelijk brand was.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Inzet BHV

Er waren die nacht vijf personeelsleden op het zorgterrein aanwezig, waarvan er altijd twee op de zorgpost moeten blijven. Twee BHV'ers zijn direct naar de groepswoning gerend waar een bewoner "Brand, brand" had geroepen. Een van de twee had een portofoon meegenomen. Terwijl één BHV'er zich ontfermde over de bewoner, is de andere naar de kamer gegaan waar de brandmelding vandaan kwam. Er hing rook in de gang, maar het zicht was nog goed. De kamerdeur stond open.

In de kamer waren vlammen zichtbaar op het bed. De vlammen kwamen bijna tot aan het plafond. De BHV'er heeft de brand ingeschat als 'te groot om nog te kunnen blussen met de brandslang op haspel'. De BHV'er gaf aan die de beslissing mede genomen te hebben omdat de brandslang maar dertig seconden water zou geven. Toen is de kamerdeur gesloten. Hierdoor werd de brand uiteindelijk grotendeels gesmoord (zuurstoftekort). Uiteindelijk ontruimden drie BHV'ers de groepswoning en kwam een vierde vanuit de zorgpost om bij de ontruimde bewoners te blijven.

Toen de bewoners samen met de personeelsleden buiten stonden, wist men even niet wat te doen. Het betrof bewoners met moeilijk verstaanbaar / voorspelbaar gedrag. De bewoners waren niet of nauwelijks bekend met het aanwezige nachtdienstpersoneel. Om voor rust en kalmte te zorgen werd besloten hen naar een ander gebouw te brengen. Het personeelslid dat het meest bekend was met de cliënten is bij hen gebleven. Na afloop hadden de BHV'ers last van de ademhaling en werden ze gecontroleerd op rookinhalatie.

Tijdens het incident waren de personeelsleden toevallig allemaal samen in de zorgpost. In het slechtste geval waren ze bezig geweest in een van de gebouwen verderop op het terrein en had het minuten langer geduurd voordat het eerste personeelslid ter plaatse was geweest.

De bewoners

De bewoner van wie de kamer in brand stond, was overstuur. De bewoner gaf aan geen bed meer te hebben en wilde terug naar de kamer om pantoffels en een petje te halen. Een aantal bewoners lag wakker in bed. Ze waren wakker geworden door het rumoer en het attentiesignaal. Een enkeling had een angstige blik in de ogen. Tegen de bewoners werd gezegd dat ze eruit moesten omdat er brand was. Meerdere bewoners draaiden zich om in bed en bleven toch liggen. Drie bewoners wilden niet naar buiten en werden met de nodige kracht en inspanning alsnog naar buiten gebracht. De bewoners konden alleen door de gang met rook heen naar buiten worden gebracht.

Enkele cliënten moesten eigenlijk uit veiligheidsoverwegingen met twee personen benaderd worden, maar zijn door één BHV'er ontruimd. *"Ik heb mazzel gehad dat er niks gebeurd is. Als ik neergeslagen was, had ik daar in de rook gelegen."*

Het personeel was ervan op de hoogte dat enkele bewoners in paniek zouden kunnen raken van de zwaailichten en sirenes. De bewoners werden mede daarom naar een andere groepswoning gebracht.

Inzet brandweer

De zorglocatie is gesitueerd in het buitengebied. Het duurde daarom 10 minuten voordat de eerste eenheid van de brandweer ter plaatse was. Bij aankomst van de brandweer werd direct door de BHV'ers aangegeven dat het gebouw ontruimd was en in welke kamer de brand was. Bij het openen van de kamerdeur door de brandweer begon het bed weer te branden, omdat er weer zuurstof bij kwam.

- Laat medewerkers oefenen met alle blusmiddelen die in het gebouw aanwezig zijn. In de praktijk blijkt dat er niet vaak wordt geoefend met de brandslang op haspel.
- Geef instructies over ontruimen én oefen ontruimen op gedragsniveau.
- Plaats bij wooneenheden vrijloop-deurdrangers die worden aangestuurd door de brandmeldinstallatie. Een dichte deur van een wooneenheid vergroot de kans op het effectief kunnen optreden van een BHV-organisatie, vermindert het gevaar voor aanwezige personen buiten de wooneenheid en vermindert nevenschade.

Casus 8 Zonlicht zet bed in brand

24

Verzorgende:

'We vroegen ons al af hoe die brandgaatjes in het beddengoed ontstaan konden zijn.'

Zorg

Wonen 24-uurszorg. Elke wooneenheid is brandwerend en zelfsluitend uitgevoerd met een vrijloopdeurdranger. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Het beddengoed op een bed stond in brand.

Oorzaak

De zon scheen door een raam in kiepstand heen op een loeplamp (een vergrootglas). Via de loeplamp werd het zonlicht op het beddengoed geprojecteerd. De hitte van het zonlicht zette het beddengoed in brand. Enkele weken voor de brand had een verzorgende al twee brandgaatjes op het beddengoed waargenomen. De oorzaak is toen niet gevonden.

Gevolg

Een deels verbrand matras en beddengoed. Rookschade in gehele wooneenheid en op de gang. Vier BHV'ers zijn ter observatie overgebracht naar het ziekenhuis.

Melding

Om 09:59 kreeg het personeel een brandmelding op het dect-systeem vanuit kamer 507. De brandmelding werd automatisch doorgemeld naar de alarmcentrale van de brandweer.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Inzet BHV

Diverse BHV'ers gingen direct naar de locatie van de brandmelding. Twee BHV'ers namen elk een schuimblusser mee naar de kamer. Deze hangen op tactische plaatsen in het gebouw. Bij binnenkomst in de kamer was niet direct rook waarneembaar en de zon zorgde voor licht in de kamer. Beide schuimblussers werden gebruikt voor een bluspoging. De brand was nog niet uit en daarom werd een brandslang op haspel gepakt. Er werd vergeten om de afsluiter in de haspelkast open te draaien. Daarom moest iemand teruglopen om de afsluiter te openen. Deze bluspoging werd uiteindelijk gestaakt vanwege de grote hoeveelheid rook. De vierde BHV'er, die later ter plaatse kwam, gaf aan dat het door rook donker was in de kamer.

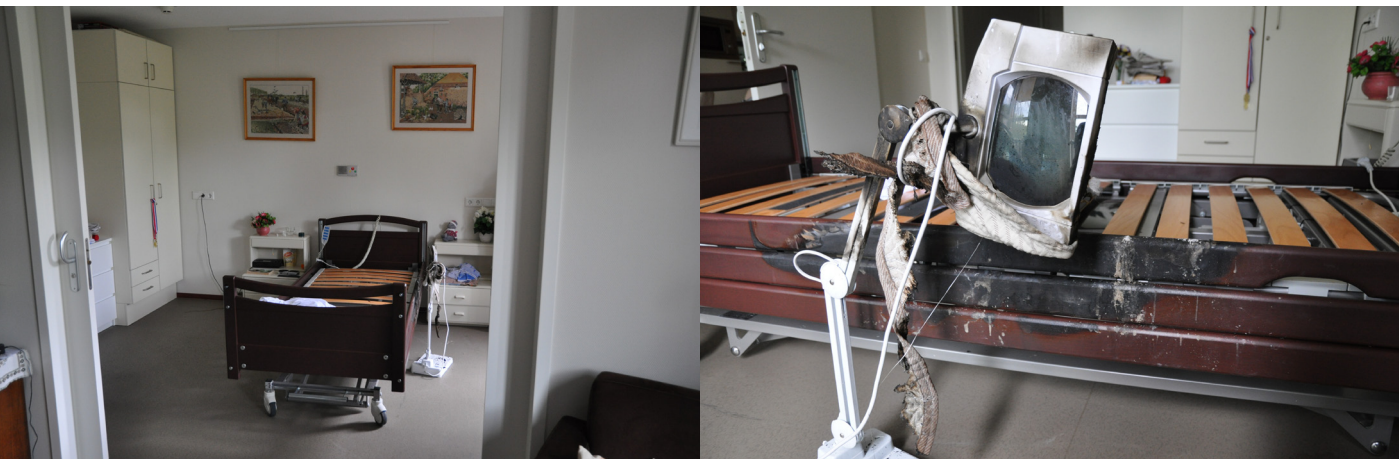
De overige personeelsleden waren begonnen de overige kamers op de vleugel te ontruimen. De vier BHV'ers die in de brandruimte waren geweest, werden vanwege rookinhalatie ter observatie meegenomen naar het ziekenhuis.

De bewoner

De bewoner was op het moment van de brand niet aanwezig. De slaapkamer van de bewoner is maar op één manier te bereiken: langs de keuken en via de woonkamer. Bij een brand in de keuken of woonkamer, kan de slaapkamer mogelijk al snel niet meer veilig worden bereikt.

De bewoners van de andere wooneenheden op de vleugel werden geëvacueerd naar de gezamenlijke woonkamer voorbij de brandscheiding op de gang. Aan de bewoners werd niet verteld bij wie er brand was, om te voorkomen dat ze ongerust zouden raken.

"Ik zei tegen een bewoner: 'Er is brand we gaan u even verplaatsen.' Ze zat op een bureaustoel met wieltjes en zei dat ze even haar jas wilde pakken (met de rollator). Ik heb haar toen met bureaustoel en al voorbij de brandscheiding geduwd."

Nachtelijke situatie

Aangezien het overdag was, waren er voldoende personeelsleden aanwezig. In de nachtsituatie zouden er maar twee personeelsleden beschikbaar zijn geweest verspreid over drie gebouwen.

BHV-training

De BHV'ers zijn tijdens de BHV-training alleen getraind op het gebruik van de schuimblusser. Met de in het gebouw aanwezige brandslangen op haspel werd niet geoefend. Vermoedelijk is dit de verklaring waarom niet direct de afsluiter van de brandslang open is gezet.

Brandvertragend matras

De matras op het bed was brandvertragend. Dit heeft er mede aan bijgedragen dat de brand zich niet sneller heeft uitgebreid.

Contact met de brandweer

Direct na binnenkomst van het automatische brandalarm nam de brandweeralarmcentrale contact op met de locatie. Toen er werd opgenomen kon men niet direct vertellen wat er aan de hand was. Niet veel later werd aangegeven dat het zou gaan om een storing. Op de vraag om wat voor storing het zou gaan werd geantwoord: "Dat roepen ze hier." De centralist gaf aan dat de brandweer al onderweg was en dat de locatie maar terug moest bellen op het moment dat duidelijk was wat aan de hand was. Door de BHV'ers is er geen handbrandmelder ingedrukt om te bevestigen dat er daadwerkelijk brand was. Deze melding zou dan separaat bij de brandweer zijn binnen gekomen. Tot het moment dat de brandweer ter plaatse kwam, vier minuten na het brandarm, was het bij de brandweer nog niet bekend dat er daadwerkelijk brand was.

TIP uit de zorg

- Voeg een loep / vergrootglas toe aan de lijst met risicomaterialen (preventie / bewustwording).
- Oefen het keuzemoment om te stoppen met blussen tijdens de BHV-oefening.
- Juiste informatieverstrekking aan de alarmcentrale van de brandweer is van cruciaal belang. Betrek dit onderdeel altijd bij de oefeningen op locatie.

Casus 9 Brand op het balkon

Bewoner:

*'Het brandalarm ging af.
Ik dacht: Laat me toch slapen.
Toen werd er op de deur gebonkt
en moesten we weg.'*

27

Zorg

Wonen met zorg. Begeleid wonen van verstandelijk gehandicapten en psychiatrische cliënten. Elke wooneenheid is brandwerend en zelfsluitend uitgevoerd met een vrijloopdeurdranger. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, luid alarm en doormelding naar een particuliere alarmcentrale.

De brand

Op het balkon van de wooneenheid stond tuinmeubilair in brand.

Oorzaak

Een bewoner had het tuinmeubilair op het balkon in brand gestoken.

Gevolg

De brand was buiten op het balkon. Er is geen brandschade binnen in het woongebouw ontstaan. Wel is een raam gebarsten.

Melding

Bij de alarmcentrale van de brandweer kwam rond 23:00 uur via een particuliere alarmcentrale (PAC) een automatisch brandalarm binnen. De PAC had het object waar de melding vandaan kwam nog aan de telefoon; het zou mogelijk loos alarm zijn. Tegelijkertijd kreeg de brandweer 112-meldingen binnen van een uitlaande brand op het adres van het object. De PAC gaf aan dat ze ook net een handbrandmelding binnen kregen vanaf dezelfde locatie. Daardoor besloten centralisten van de alarmcentrale van de brandweer om direct twee brandweereenheden naar de locatie te sturen.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

De enige aanwezige verzorgende was met de laatste werkzaamheden bezig bij een bewoner. De deur klapte ineens dicht en het brandalarm ging af. Tegen de bewoner waar de verzorgende bezig was werd gezegd te blijven zitten. Op het nevenpaneel werd gekeken waar de brandmelding vandaan kwam. Dit bleek de kamer

te zijn van een bewoner waar kort daarvoor ook al een incident was geweest. De verzorgende belde direct de particuliere alarmcentrale. Op dat moment kwam een bewoner naar beneden die aangaf dat 'alles in de fik stond'. De verzorgende rende naar boven naar de kamer waar de brand zou zijn. De bewoner van de betreffende kamer kwam net de kamer uit gelopen en wilde de brandslang pakken om de brand te blussen. De bewoner was vol emotie en moest en zou de brand zelf blussen. De verzorgende zag de vlammen op het balkon buiten de kamer en dacht: Dit wordt hem niet. Er is bewust gekozen om niet te blussen. Omdat de bewoner zo veel herrie maakte kon de particuliere alarmcentrale niet goed worden verstaan. De verzorgende heeft nog gezegd dat er brand was en daarna nog een handbrandmelder ingedrukt.

Evacueren bewoners

De verzorgende waarschuwde de bewoners op de verdieping en hen gezegd dat ze naar beneden (de eerste verdieping) moesten gaan. Toen de brandverdieping was ontruimd, belde de politie aan. De knop om de voordeur te ontgrendelen werkte niet. De verzorgende rende daarop naar beneden om de deur te openen. Bij aankomst op de brandverdieping bleek één bewoner weer terug naar bed te zijn gegaan.

Inzet brandweer

Toen de brandweer ter plaatse was, gaven ze aan dat alle bewoners die zich op de verdieping onder de brand bevonden naar buiten moesten gaan. De bewoners waren rustig, maar vroegen wel wat er aan de hand was. Eén bewoner wilde de trap niet af omdat hij geen schoenen aan had. Van de brandweer mocht de verzorgende de schoenen snel even pakken omdat dit veilig kon gebeuren.

Handbrandmelder

Op één van de verdiepingen zit de handbrandmelder in een kastje met een slot, omdat één van de bewoners telkens de handbrandmelder activeerde. De verzorgende beschikte niet over de sleutel van het kastje. De bewoner voor wie dit was gedaan bleek niet meer op de locatie te wonen.

Brandslanghaspel

De brand was op de vierde verdieping. De blusploeg van de brandweer bluste de brand met de brandslang op haspel.

Afspraak met bewoners

Met de bewoners was afgesproken dat zij bij een brandalarm op hun kamers blijven totdat de verzorgende anders aan geeft. De bewoners kunnen zelf hun kamers afsluiten. Als een ontruiming noodzakelijk is, kan elke kamer ontgrendeld worden met de generale hoofdsleutel die de verzorgende altijd bij zich heeft.

Actie vanuit de hoofdlocatie van de zorginstelling

De hoofdlocatie werd geïnformeerd dat er brand was. Daar werd direct gestart met informeren op welke locaties nog kamers beschikbaar waren, voor het geval het gebouw niet meer bewoonbaar was. Dit bleek uiteindelijk niet noodzakelijk te zijn. Personeelsleden die door vrienden of familie waren geïnformeerd over de brand op hun werklocatie zijn naar de locatie gegaan om te helpen.

- Gebruik de afspraak uit deze casus ('Bij brandalarm op je kamer blijven tot de verzorgende anders aangeeft') voor een discussie over de risico's van dergelijke afspraak.
- Beoordeel periodiek of de 'oplossingen op maat' bijgesteld moeten worden of nog noodzakelijk zijn.

Casus 10 Frituurpan in brand

30

Verzorgende:

'Ik moet met een sleutel de brandweer alarmeren.'

Zorg

Wonen met zorg, begeleid wonen voor jongeren met 24-uurs zorg. Brandmeldinstallatie luid alarm met rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Twee frituurpannen hebben in brand gestaan.

Oorzaak

Twee elektrische frituurpannen stonden op een elektrische kookplaat. De elektrische kookplaat stond aan waardoor het kunststof van één van de twee frituurpannen tot ontbranding kwam. De kookplaat stond volgens de verzorgende voorafgaand aan de brand niet aan. De stekkers van de frituurpannen zaten niet in het stopcontact. Het is niet bekend hoe de elektrische kookplaat is ingeschakeld.

Gevolg

Lichte rookschade in de keuken en de aangrenzende ruimten.

Melding

Een verzorgende rook een brandlucht, die uit de keuken bleek te komen. De thermische melder in de keuken is gedurende de brand niet in alarm gekomen.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Bluspoging

Na het ontdekken van de brand deed de BHV'er een blusdeken over de frituurpan heen. Het vuur doofde echter niet helemaal. Daarna werd een brandblusser (poeder) gepakt om te blussen, maar die deed het niet. Achteraf bleek een gaatje in de blusser te zitten waardoor de druk terug heeft kunnen lopen. De brandblusser was tien maanden voor de brand gekeurd.

Brandmeldinstallatie

De thermische melder in de keuken is niet in alarm gekomen. De rook was onvoldoende warm om deze melder te activeren. Daarnaast stonden de frituurpannen onder een afzuigkap waardoor een deel van de rook werd afgezogen. De rook verspreidde zich vanuit de keuken naar de aangrenzende ruimten. Een multi-sensormelder in de woonkamer is ondanks de rook niet in alarm gekomen. Uiteindelijk is er alsnog een rookmelder op de gang in alarm gekomen.

Alarmeren brandweer

De BHV'er liep na de bluspoging naar het brandweerpaneel om de brandweer te alarmeren. De BHV'er was verteld dat dit met een sleutel moest. De BHV'er kon op het brandweerpaneel geen sleutelgat vinden.

Om misbruik te voorkomen is het gebouw voorzien van handbrandmelders die alleen geactiveerd kunnen worden met een sleutel. Met behulp van de handbrandmelder had de brandweer gealarmeerd kunnen worden. Uiteindelijk is met een mobiele telefoon 112 gebeld.

- Als het noodzakelijk is handbrandmelders af te schermen voor cliënten, besteed dan regelmatig aandacht aan de wijze waarop deze wel door het personeel geactiveerd kunnen worden. Dat dergelijke oplossingen kwetsbaar zijn, blijkt wel uit deze casus.
- Een inductiekookplaat verkleint de kans op brand, als er voorwerpen op de kookplaat liggen die er niet thuis horen.
- Zorg voor passende deksels bij elke pan.

Casus 11 Een elektrische deken in brand

32

Bewoner:

'Ik werd wakker en kon bijna geen adem meer halen.'

Zorg

Aanleunwoning, zorg op afroep vanuit de aangrenzende zorginstelling. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Rookmelder aanwezig in het halletje bij de voordeur.

De brand

Een elektrische deken die naast het bed op de grond lag brandde.

Oorzaak

De bewoner had de elektrische deken, na het voorverwarmen van het bed, opgevouwen en op de grond neergelegd met de stekker nog in het stopcontact. De bewoner was vergeten de elektrische deken uit te zetten. Daarnaast was de deken niet opgerold maar opgevouwen wat beschadigingen aan het elektrische gedeelte van de deken kan veroorzaken. De elektrische deken is gaan branden.

Gevolg

Beperkte rook- en brandschade in de slaapkamer. De bewoner en de verzorgende zijn ter plaatse behandeld voor rookinhalatie.

Melding

De bewoner werd wakker in een kamer vol rook en kon bijna geen adem meer halen. De bewoner wist niet meer wat te doen. Via het activeren van de persoonlijke alarmeringsknop werd om hulp gevraagd.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Zorgverlener

De zorgverlener kreeg een oproep binnen van de betreffende wooneenheid. De zorgverlener ging naar de wooneenheid met de gedachte dat de bewoner moest plassen of misschien uit bed was gevallen. Zowel in het halletje achter de voordeur als in de woonkamer was niks bijzonders waarneembaar. Pas toen de slaapkamerdeur werd geopend liep de zorgverlener tegen een muur van rook aan. De zorgverlener heeft door de rook heen de bewoner van bed gehaald en in veiligheid gebracht. Daarna is de brandweer gebeld.

De bewoner

Aan de bewoner werd, door de zorginstelling die de thuiszorg verleent, aangeboden om familie te bellen. De bewoner sloeg dit aanbod af, even als het aanbod om gebruik te maken van de beschikbare topkamer. De brandweer dacht dat de wooneenheid onderdeel uitmaakte van de zorginstelling en dat deze de zorg voor de bewoner zou overnemen. De bewoner is uiteindelijk weer op bed gaan liggen met openstaande ramen.

"Het was koud en ik heb geen oog dicht gedaan."

Rookmelder

Alleen in het halletje bij de voordeur hing een rookmelder. Deze rookmelder zou veel te laat in alarm zijn gekomen. Het advies is dan ook om de ruimten waarin geslapen kan worden altijd te voorzien van een rookmelder.

- Voorzie een aanleunwoning van rookmelders in de vluchtroute, risicoruimten en de slaapkamer.
- Geef instructies over brandpreventie aan de bewoner. Dat is maatwerk.
- Voeg elektrische dekens toe aan de lijst met risicomaterialen (preventie / bewustwording).
- Gebruik deze casus om het gesprek aan te gaan over het 'redden' van de bewoner / cliënt in relatie tot de eigen veiligheid.

Casus 12 Forse rookontwikkeling door verbrand eten

34

Bewoner:

'Ik heb de magnetron op 60 seconden gezet.'

Zorg

Wonen met 24-uurszorg. Elke wooneenheid is brandwerend en zelfsluitend uitgevoerd met een vrijloopdeurdranger. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Een broodje bapao stond in de magnetron in brand.

Oorzaak

De bewoner heeft de magnetron op een te lange bereidingstijd ingesteld.

Gevolg

Stankoverlast in de wooneenheid en op de aangrenzende gang.

Melding

De rookontwikkeling werd waargenomen door een persoon op de aangrenzende gang. Pas na het openen van de toegangsdeur van de wooneenheid werd de rookmelder in de wooneenheid geactiveerd. De brandmelding werd automatisch doorgemeld naar de alarmcentrale van de brandweer.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

Een medewerker van een installatiebedrijf die op de gang bezig was, zag rook onder de deur door komen. Hij opende de deur en zag de ruimte vol met rook staan. Hij riep de bewoner naar zich toe en bracht de bewoner in veiligheid. Daarna bracht hij de magnetron naar buiten. Tijdens het roepen van de bewoner stond de toegangsdeur open, waardoor de rook zich naar de gang verspreidde.

Inzet BHV

De BHV'ers waren vlak bij de wooneenheid toen de pager in alarm kwam. De bewoner was reeds door werklui uit de wooneenheid gehaald. In de gang voor de wooneenheid hing rook en daarom werden de andere bewoners uit de wooneenheden grenzend aan de gang geëvacueerd. Een aantal bewoners werd door de rook heen geëvacueerd. Toen werd het plan gewijzigd en werden de overige bewoners via de buitendeuren van de

wooneenheden geëvacueerd. Een aantal bewoners vond het niet leuk om geëvacueerd te worden, maar desondanks ging het relatief snel.

De brandmeldinstallatie

Er was verbazing dat de rookmelder in de wooneenheid pas laat in alarm kwam, ondanks de hoeveelheid rook. Vermoedelijk waren de warme luchtlaag die aan het plafond hing en de relatief koude rook uit de magnetron de reden. Na het openen van de toegangsdeur kwam de luchtlaag in beweging, waardoor de rookmelder vermoedelijk alsnog in alarm kwam.

De magnetron

De bewoner had een broodje bapao warmgemaakt in de magnetron. Het broodje was nog niet warm genoeg en werd na de eerste bereiding nogmaals in de magnetron geplaatst. *“Ik heb de magnetron op zestig seconden gezet en ben toen in mijn stoel weer even televisie gaan kijken.”* De magnetron kan echter niet op zestig seconden zijn ingesteld, want de stand van de tijdschakelaar van de magnetron stond na de brand nog op één minuut. Vermoedelijk heeft de bewoner de tijd verkeerd ingesteld als gevolg van slecht zicht in combinatie met de kleine cijfers op de magnetron. De bewoner had tijdens het televisie kijken niet in de gaten dat de ruimte volstond met rook.

“Ineens riep iemand vanuit de deuropening dat ik naar buiten moest gaan. De hele kamer stond onder de rook. Ik kon de persoon in de deuropening niet zien.”

(Aange)brand?

Aangebrand eten komt regelmatig voor. De scheidingslijn tussen aangebrand en inbrand is dun. Een droog gekookt pannetje kan bijvoorbeeld snel over gaan in een vlam in de pan. De rook afkomstig van aangebrand eten kan voor sommige zorgbehoevende mensen al bedreigend zijn.

- Toets periodiek of een bewoner / cliënt zelf nog in staat is veilig kookapparatuur te gebruiken. Het risico van bijvoorbeeld verslechterd zicht kan zo eerder onderkend worden.
- Vaak wordt in een zorggebouw overal stil of overal luid alarm toegepast. Met de huidige techniek kan er bij vervanging van de installatie of bij nieuwbouw voor gekozen worden, om per cliënt / bewoner (wooneenheid) te bepalen welk type alarm (stil of luid) het hoogste veiligheidsniveau biedt. Periodiek kan gemonitord worden of de uitgangspunten nog correct zijn of moeten worden aangepast.

Casus 13 Vlam in de pan

36

Verzorgende:
*'We moesten wel, er was
nog een kind binnen.'*

Zorg

Wonen met zorg, tijdelijke opvang. Rookmelders in de verkeersruimten.

De brand

In de keuken ontstond een vlam in de pan.

Oorzaak

Een pan met circa 1,5 liter zonnebloemolie stond op de kookplaat. De temperatuur van de olie werd zo hoog dat de olie tot zelfontbranding kwam.

Gevolg

Lichte rookschade en drie BHV'ers die op rookinhalatie zijn gecontroleerd.

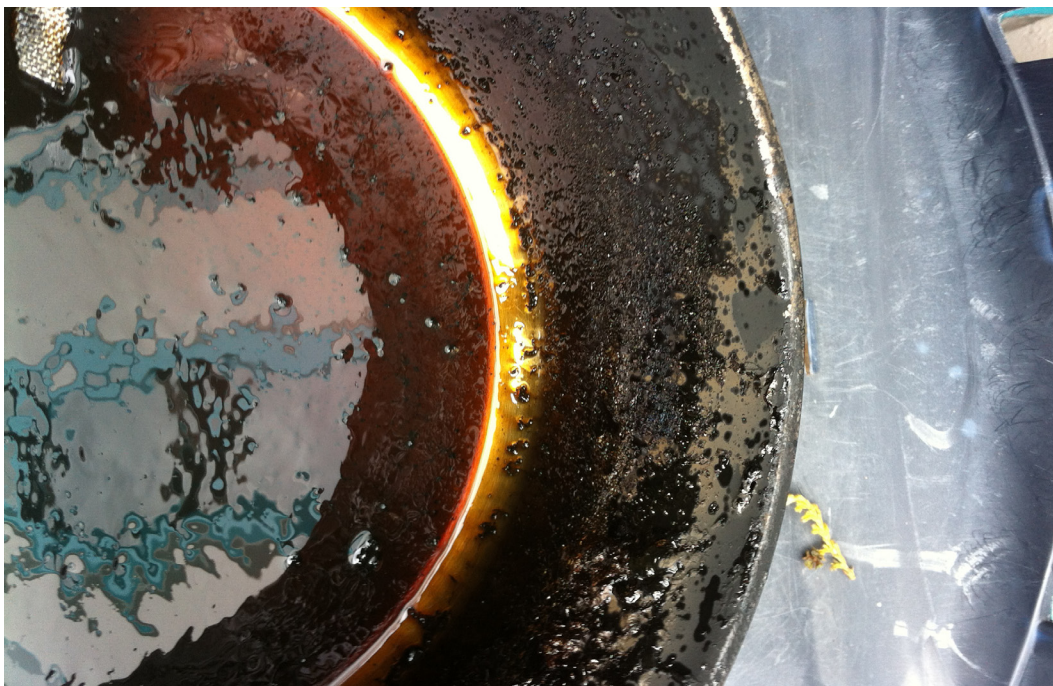
Melding

Een bewoner was getuige van het ontstaan van de brand en heeft het aanwezige personeel laten alarmeren.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Falende blusdeken

Eén van de bewoners van een bovenliggende verdieping rook een brandlucht en ging kijken waar die vandaan kwam. Op de elektrische kookplaat stond een pan met velletjes keukenpapier erbovenop. Toen het papier ervan af werd gehaald, ontstond een vlam in de pan. Omdat er in de keuken geen blusdeken hing, haalde de bewoner er één bij een andere keuken. De blusdeken werd over de pan heen gelegd, maar de vlam brandde er doorheen. Dat gebeurde ook nadat de blusdeken een paar keer was verlegd. Uit nader onderzoek van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) is gebleken dat blusdekens niet geschikt zijn om een vlam in de pan mee te doven.

Pan met olie

Inzet BHV

Toen de eerste BHV'er ter plaatse kwam, lag de blusdeken op de juiste wijze over de pan heen maar de vlammen kwamen door de blusdeken heen. Er werd daarna een bluspoging uitgevoerd met een CO2 brandblusser. De blusser was voor hun gevoel erg snel leeg. De brand werd uiteindelijk met een andere CO2 blusser geblust. Er was veel rookontwikkeling. De bewoners waren ondertussen naar buiten gebracht. Een kind van één van de bewoners bleek vermist te zijn. De BHV'ers zijn daarop terug de rook in gegaan om het kind te zoeken. Ze hebben aangegeven deze keuze bewust te hebben gemaakt. Achteraf bleek het kind al in veiligheid te zijn. Er zijn twee borgpinnen aangetroffen en maar één verzegeling. Dit kan erop wijzen dat de eerst gebruikte blusser mogelijk niet helemaal meer vol was. Dit zou de verklaring zijn waarom de brandblusser zo snel leeg was.

- Voer periodiek een visuele controle uit op de blusmiddelen, naast de wettelijk verplichte keuring.
- Oefen de situatie dat iemand vermist is in de rook en specifiek de keuze tussen blijven zoeken en stoppen met zoeken.

TIP
uit de zorg

Casus 14 Kersenpittenkussen in brand

38

Verzorgende:

'Het kersenpittenkussen was altijd erg heet.'

Zorg

Aanleunwoning, zorg op afroep. Huisrookmelders in de verkeersruimten.

De brand

Een tweepersoonsbed in de slaapkamer stond in brand.

Oorzaak

De bewoner had een kersenpittenkussen warmgemaakt en alvast bij het voeteneinde in het bed gelegd. Daarna ging de bewoner boodschappen doen. Meest waarschijnlijk zijn de kersenpitten gaan gloeien doordat deze veel te lang waren verhit. Dit bracht de stoffen hoes van de kersenpittenkussen tot ontbranding. In de gebruiksaanwijzingen van kersenpittenkussen staat dat ze maximaal eenmaal dertig tot zestig seconden opgewarmd mogen worden. Daarnaast is het noodzakelijk om het kersenpittenkussen voor elk gebruik te bevochtigen.

Gevolg

Het tweepersoonsbed is volledig uitgebrand. Zware rookschade in het gehele appartement.

Melding

De burens ontdekten de brand en belden de brandweer. De bewoner kwam kort daarna thuis en ging samen met de technische dienst nog even de wooneenheid in. Daar bleek de rookontwikkeling al te groot te zijn om naar de locatie van de brand te gaan.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Opwarmen kersenpittenkussen

Volgens de verzorging maakte de bewoner het kersenpittenkussen altijd veel te heet. Zodanig heet dat men bezorgd is dat de bewoner hierdoor brandwonden oploopt.

- Voorzie een aanleunwoning van rookmelders in de vluchtroute, risicoruimten en de slaapkamer.
- Voeg het kersenpittenkussen toe aan de lijst met risicomaterialen (preventie / bewustwording).
- Geef cliënten voorlichting over het gebruik van een kersenpittenkussen.

Casus 15 Brand in de magnetron

Verzorgende:
*'We zagen vlammen
in de magnetron.'*

Zorg

Wonen met 24-uurs zorg. Elke wooneenheid is brandwerend en zelfsluitend uitgevoerd met een vrijloopdeurdranger. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

In de magnetron stond een kersenpittenkussen in brand.

Oorzaak

De bewoner werd wakker, zette de waterkoker aan en deed een kersenpittenkussen in de magnetron. De bewoner heeft aangegeven het kersenpittenkussen altijd meerdere keren achter elkaar enkele minuten te verwarmen zonder het vochtig te maken. De kersenpitten zijn gaan gloeien doordat ze te lang werden verwarmd en hebben de stoffen hoes tot ontbranding gebracht. In de gebruiksaanwijzingen van kersenpittenkussens staat dat ze maximaal dertig tot zestig seconden mogen worden opgewarmd. Daarnaast is het noodzakelijk om het kersenpittenkussen voor elk gebruik te bevochtigen.

Gevolg

Rookschade (geur) in de woning waar de brand is geweest en een deels verbrande magnetron. Zowel de bewoner als twee BHV'ers zijn gecontroleerd in verband met rookinhalatie.

Melding

Bij de brandweeralarmcentrale kwam rond 01.00 uur in de nacht een automatische brandmelding binnen. Direct na binnenkomst werd contact opgenomen met het object. In plaats van iemand die aanwezig was in het object, kreeg de centralist een medewerker van de technische dienst aan de telefoon. Deze medewerker kon geen informatie verschaffen over de brandmelding.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

De verzorgenden zaten koffie te drinken op het moment dat hun pagers afgingen. Ze gingen met z'n tweeën naar de bewuste wooneenheid en namen direct een brandblusser mee. Na de deurprocedure uitgevoerd te hebben bleek er best al veel rook aan het plafond te hangen. In de magnetron was zichtbaar iets aan het branden. De waterkoker stond met de deksel open en het water was aan het koken.

Besloten werd dat de bewoner onder de rooklaag door nog wel 'gepakt' kon worden. Het brandde immers alleen nog in de magnetron. De bewoner zat op de rand van het bed en had niet door wat er aan de hand was. De verzorging besloot de brand 'de brand' te laten. Toen belde de technische dienst met de vraag of de brandmelding echt was. De verzorging gaf aan dat er daadwerkelijk brand was en dat de brandweer moest komen. Dit is direct aan de brandweer doorgeven.

Rookverspreiding

De rookverspreiding is mede door de vrijloopdeurdrangers beperkt gebleven tot de wooneenheid waar de brand is ontstaan.

Evacueren bewoners

Toen de bewoner uit de brandruimte was gehaald, zijn de verzorgenden begonnen met het ontruimen van de gang. Eén van de bewoners had tijdens de brandmelding een oproep gedaan om naar de wc te gaan. De bewoner moest zo nodig dat besloten is deze bewoner eerst op de wc te zetten, de aangrenzende wooneenheid te ontruimen en daarna terug te komen voor deze bewoner. De meeste bewoners waren rustig tijdens de evacuatie. De bewoners werden in de gemeenschappelijke huiskamer geplaatst. De verzorgenden dachten iedereen te hebben geëvacueerd. De brandweer constateerde echter dat ze één bewoner waren vergeten.

- Voeg het kersenpittenkussen toe aan de lijst met risicomaterialen (preventie / bewustwording).
- Geef cliënten voorlichting over het gebruik van een kersenpitkussen.
- Controleer periodiek of de telefoonnummers die bij de alarmcentrale van de brandweer bekend zijn, daadwerkelijk bij de juiste personen uitkomen.

Casus 16 Brand door bedlampje

42

Verzorgende:

*'De bakken onder het bed
hinderde de ontruiming.'*

Zorg

Wonen met 24-uurs zorg. Elke wooneenheid is brandwerend en zelfsluitend uitgevoerd met een vrijloopdeurdranger. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Een lampenkap en een washandje stonden in brand.

Oorzaak

De bewoner van de wooneenheid was terminaal en bedgebonden. Naast het bed stond op het nachtkastje een halogeenlamp met lampenkap. Op de lampenkap was een wegwerpwashandje geplaatst, omdat de lamp door de bewoner als te fel en onprettig werd ervaren. Door het plaatsen van het washandje werd het licht enigszins gedempt. Het washandje is naar beneden gezakt en op de halogeenlamp terecht gekomen. De hitte van de halogeenlamp bracht het washandje tot ontbranding.

Gevolg

Rookschade (geur en roet) in de wooneenheid waar de brand was. Zowel de bewoner als enkele BHV'ers zijn door de ambulancedienst gecontroleerd op rookinhalatie. Niemand hoefde naar het ziekenhuis.

Melding

Omstreeks 09:45 uur kregen de BHV'ers een brandmelding binnen. Vijf BHV'ers reageerden direct op de brandmelding. Daarnaast vond er een rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer plaats.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

De brand werd ontdekt doordat de rookmelder in de wooneenheid werd geactiveerd. De BHV'ers reageerden direct op de brandmelding en gingen naar de wooneenheid. Er was geen raam bij de voordeur aanwezig, waardoor ze niet in de wooneenheid konden kijken. Na het uitvoeren van de deurprocedure bleek dat de deur koud was. Na het deels openen werd zichtbaar dat er rook in de wooneenheid stond, maar dat de ruimte nog te overzien was. Daarop werd opdracht gegeven een handbrandmelder te activeren. Na kort onderling overleg besloten de BHV'ers om naar binnen te gaan om de bewoner te evacueren. In de slaapkamer bleek een lampenkap te smeulen / branden. De stekker werd uit het stopcontact getrokken en de bewoner werd met bed en al naar buiten gereden.

Rookverspreiding

De rookverspreiding is mede door de vrijloopdeurdrangers beperkt gebleven tot de wooneenheid waar de brand is ontstaan.

Evacueren bewoners

De wooneenheden zijn ingericht om ook bedgebonden bewoners te kunnen huisvesten. Onder het bed waren opbergboxen geplaatst. Het was noodzakelijk die eerst weg te halen voordat het bed kon worden verplaatst. Dit werd als hinderlijk en vertragend ervaren.

Blussen van de brand

Nadat de bewoner was geëvacueerd, werd besloten de wooneenheid niet meer te betreden en de brand dus ook niet te blussen. Bij het betreden van de wooneenheid werd niet direct een blusmiddel meegenomen. Dit omdat eerst werd gekeken waardoor de brandmelding was veroorzaakt. Na het constateren van de rook begon men direct met het in veiligheid brengen van de bewoner.

Contact met de brandweer

De centralist van de brandweer belde naar de locatie, naar het telefoonnummer van de eerste BHV'er. De telefoon werd niet opgenomen. De BHV'er had onbewust de telefoon op 'stil' staan en niet gemerkt dat de brandweer belde. Toen duidelijk werd dat er daadwerkelijk sprake was van brand, belde de receptie van de zorginstelling de brandweer om dat aan te geven. De handbrandmelder bleek geen aparte melding te genereren richting de alarmcentrale van de brandweer.

- Gebruik deze casus om medewerkers erop te wijzen dat het noodzakelijk is bij bedgebonden cliënten de ruimte rondom het bed en de evacuatie-route van dit bed vrij te houden van goederen.
- Gebruik deze casus om medewerkers te wijzen op het brandgevaar van hittebronnen.
- Adviseer bewoner(s) of familie om ledverlichting toe te passen.

Casus 17 Elektrische fiets in brand

44

Verzorgende:

'We hebben geen risico's genomen.'

Zorg

Wonen met 24-uurs zorg. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

In de fietsenberging raakte een elektrische fiets tijdens het laden in brand.

Oorzaak

De lader van de elektrische fiets is op het accupakket gelegd. De exacte oorzaak, lader/accu of combinatie van beide, is niet bekend.

Gevolg

Rook en brandschade in de berging waar de brand is geweest.

Melding

Om 19.44 uur kregen de BHV'ers een brandmelding binnen. De BHV'ers reageerden direct op de brandmelding. Daarnaast vond er een rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer plaats.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

De brand werd ontdekt doordat een rookmelder in de berging werd geactiveerd. BHV'ers reageerden direct op de brandmelding en gingen naar de berging. Daar was het direct duidelijk dat er brand was. Aan de buitenzijde van het gebouw kringelde rook naar buiten. De berging ligt naast één van de toegangen van het gebouw. De nevenindicator (het rode lampje) boven de deur naar de hal was aan. Bij het personeel was het duidelijk dat het om de berging ging. Zij hebben daarom geen risico's genomen en de deur dicht gelaten.

Rookverspreiding

Doordat de deur van de berging dicht was en dicht is gebleven, is de rookverspreiding binnen het gebouw beperkt gebleven.

Evacueren bewoners

De BHV heeft, in overleg met de alarmcentrale van de brandweer, besloten over te gaan tot de ontruiming van de bewoners in de wooneenheden boven en naast de berging.

Blussen van de brand

Door de BHV zijn geen bluspogingen ondernomen. De brandweer heeft met een inzet van buitenaf de brand kunnen blussen. Doordat de deur naar de aangrenzende gang dicht is gebleven is er amper rook in de gang terecht gekomen.

- Gebruik deze casus om inzichtelijk te maken dat het gesloten houden van deuren schadebeperkend kan werken.
- Voeg elektrische fietsen toe aan de lijst met risicomaterialen (preventie / bewustwording).

Casus 18 Een warme voordeur waar rook onderuit komt.

46

Verzorgende:

'De deur voelde warm aan en er kwam rook onder vandaan.'

Zorg

Wonen met 24-uurs zorg. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Kledingstukken aan een kapstok stonden in brand.

Oorzaak

De bewoner heeft de brand aangestoken.

Gevolg

Rook en brandschade in de wooneenheid waar de brand is geweest en lichte rookschade op de gang.

Melding

Omstreeks 10:20 uur kregen de BHV'ers een brandmelding binnen. Zij reageerden direct op de brandmelding. Daarnaast vond er een rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer plaats.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

Op het moment dat BHV'ers bij de toegangsdeur aankwamen, zagen zij rook aan de onderzijde van de deur de gang op stromen. De deur voelde warm aan, waardoor werd besloten om de wooneenheid niet binnen te treden. Dit ondanks de wetenschap dat er vermoedelijk nog een bewoner in de wooneenheid aanwezig was. Het horizontaal ontruimen van de betreffende vleugel startte.

Contact met de alarmcentrale van de brandweer

Direct na binnenkomst was er contact met de receptie. Er werd aangegeven dat het nog onbekend was wat er aan hand was. De BHV was nog op onderzoek. De receptie had geen contact met de BHV'ers en was hierdoor niet op de hoogte dat er daadwerkelijk brand was. Naar aanleiding van dit incident heeft de organisatie portofoons aangeschaft om onderling te kunnen communiceren.

Blussen van de brand

De brandweer werd opgevangen. Aan de brandweer werd aangegeven dat er nog iemand in de wooneenheid was. De brandweer werd begeleid naar de locatie van de brand op de negende verdieping. De eerste verkenning werd uitgevoerd met de op de gang aanwezige brandslang op haspel. Hiermee werd de brand, die zich direct naast de voordeur bevond, geblust. De bewoner werd op het balkon aangetroffen en vanwege rookinhalatie overgebracht naar het ziekenhuis.

- Juiste informatieverstrekking aan de alarmcentrale van de brandweer is van cruciaal belang. Ga na hoe dit op uw eigen locatie geborgd is en ga het gesprek met elkaar aan of dit voldoende is.
- Gebruik deze casus als toelichting op het uitvoeren van de deurprocedure.
- Ga na hoe de opvang van de brandweer geregeld is in het geval van een calamiteit.

Casus 19 Een gang vol rook

48

Verzorgende:
*'Er hing al teveel rook
op de gang.'*

Zorg

Wonen met 24-uurs zorg. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Aangebrand soepvlees in een pan.

Oorzaak

De bewoner was soepvlees aan het koken. De bewoner is even in de woonkamer gaan zitten en in slaap gevallen.

Gevolg

Rookschade (geur) in de wooneenheid en de aangrenzende gang.

Melding

Omstreeks 12:50 uur kregen de BHV'ers een brandmelding binnen. De BHV'ers reageerden direct op de brandmelding. Daarnaast vond er een rechtstreekse doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer plaats.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

Toen de BHV'ers bij de gang voor de wooneenheid aankwamen, stond die al vol met rook. Het was niet bekend of de bewoner nog in de wooneenheid aanwezig was. Er werd besloten de gang niet meer te betreden. Er werd gestart met het ontruimen van de wooneenheden waarvoor nog geen rook in de gang stond.

Rookverspreiding

De bewoner werd wakker en haalde het pannetje met aangebrand soepvlees van het fornuis. Vervolgens zette ze het pannetje op het balkon en opende ze de deur naar de gang om te ventileren. Hierdoor kon de rook naar de gang stromen. De bewoner bleef vermoedelijk in de wooneenheid om de indruk te wekken dat er niks aan de hand was. Het was al twee keer eerder voorgekomen dat de bewoner een pannetje op het fornuis was vergeten. Daar was de bewoner op aangesproken en ze wist dat bij herhaling het kooktoestel waarschijnlijk zou worden weggehaald.

Inzet brandweer

De brandweer haalde de bewoonster uit de wooneenheid en ontruimde de rest van de wooneenheden grenzend aan de betreffende gang. Daarna werden de gang en de wooneenheid geventileerd. De bewoner werd gecontroleerd door de ambulancedienst, maar hoefde niet mee.

- Plaats bij wooneenheden vrijloopdeurdrangers die worden aangestuurd door de brandmeldinstallatie. Een dichte deur van een wooneenheid vergroot de kans op het effectief kunnen optreden van een BHV-organisatie, vermindert het gevaar voor aanwezige personen buiten de wooneenheid en vermindert nevenschade.
- Toets periodiek of een bewoner / cliënt zelf nog in staat is veilig kookapparatuur te gebruiken. Het risico van verslechterd zicht kan zo eerder onderkend worden.
- Gebruik tijdschakelaars op kookvoorzieningen.

TIP
uit de zorg

Casus 20 Een slaapkamer vol rook

50

Verzorgende:
*'Bij binnenkomst moest ik
direct hoesten door de rook.'*

Zorg

Aanleunwoning. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Voorzien van woningsprinkers. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

Een elektrisch kussen stond in brand.

Oorzaak

Als het elektrische kussen niet wordt gebruikt, dan wordt het tussen het hoofdeind en het matras geplaatst. Waarschijnlijk heeft het elektrische kussen toch aan gestaan of per is per ongeluk aangegaan. Het elektrische kussen raakte oververhit, doordat de warmte niet weg kon. Hierdoor is uiteindelijk de brand ontstaan. De bewoner heeft verklaard dat het hoofdeinde warm was bij het naar bed gaan.

Gevolg

Brandschade op het bed en rookschade in de wooneenheid en de aangrenzende gang.

Melding

Omstreeks 04:30 uur kreeg de nachthulp een zorgoproep binnen. De nachthulp ging direct naar de betreffende wooneenheid.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Ontdekken van de brand

De bewoner werd wakker met een benauwd gevoel en ging naar het toilet. Bij terugkomst in de slaapkamer hing er een lichte nevel in de slaapkamer. De bewoner besloot de nachthulp te bellen. Bij het betreden van de slaapkamer moest de nachthulp direct hoesten door de prikkelingen die de nevel (rook) veroorzaakte. Uiteindelijk werd er een rookmelder geactiveerd en ging het ontruimingssignaal in het gebouw af.

Sprinklerinstallatie

De hele kamer stond onder de nevel (rook). De temperatuur was onvoldoende hoog om één van de twee sprinklerkoppen in de kamer te activeren. De brandweer heeft uiteindelijk de brand in het matras geblust.

- Voeg het elektrische kussen toe aan de lijst met risicomaterialen (preventie / bewustwording).
- Gebruik deze casus om het gesprek aan te gaan over het 'redden' van de bewoner / cliënt in relatie tot de eigen veiligheid.

Casus 21 Cv-ketel in brand

52

Verzorgende:

*'Ik kon de voordeur
niet meer sluiten.'*

Zorg

Wonen met 24-uurs zorg. Cliënten met verstandelijke beperking. Elke wooneenheid is brandwerend uitgevoerd. Brandmeldinstallatie met volledige bewaking, stil alarm en doormelding naar de alarmcentrale van de brandweer.

De brand

In de technische ruimte van de wooneenheid stond de cv-ketel in brand.

Oorzaak

De exacte brandoorzaak is niet achterhaald. Meest waarschijnlijk is een technisch defect in de cv-ketel de oorzaak van de brand.

Gevolg

Brand en rookschade in de betreffende wooneenheid. Rookschade in de aangrenzende gang en in één andere wooneenheid.

Melding

Rond 19:45 uur stond de bewoner onder de douche en hoorde een harde knal. Toen de bewoner om de hoek keek, kwam er rook uit ruimte waar de cv-ketel hangt. De bewoner rende naar beneden om de begeleider te waarschuwen. Via 112 werd de brandweer gealarmeerd. Daarnaast kwam er ook een automatisch brandalarm vanaf dezelfde locatie binnen.

Bijzonderheden / aandachtspunten

Rookverspreiding

De bewoner rende de wooneenheid uit en liet daarbij de voordeur open staan. De aanwezige begeleider (tevens een BHV'er) kon niet meer conform het protocol handelen, omdat de voordeur open stond en zwarte rook de gang in stroomde. De deur kon niet meer worden gesloten.

De ontruiming

Een aantal bewoners werd geëvacueerd door de begeleider en met behulp van medewerkers van het naastgelegen bejaardenhuis en omstanders. De brandweer hielp na aankomst ook. Twee bewoners waren naar het balkon gevluht. De gang voor hun wooneenheden stond onder de rook waardoor vluchten niet meer mogelijk was. De bewoners waren angstig en er was veel overredingskracht nodig om ze via het redvoertuig vanaf het balkon naar beneden te halen.

De begeleider kon niet aangeven waar er nog mensen in het pand aanwezig waren.

- Plaats bij wooneenheden vrijloopdeurdrangers die worden aangestuurd door de brandmeldinstallatie. Een dichte deur van een wooneenheid vergroot de kans op het effectief kunnen optreden van een BHV-organisatie, vermindert het gevaar voor aanwezige personen buiten de wooneenheid en vermindert nevenschade.
- Betrek indien mogelijk bewoners / cliënten bij oefeningen en wijs hen op het belang van het sluiten van de voordeur.
- Vaak wordt in een zorggebouw overal stil of overal luid alarm toegepast. Met de huidige techniek kan er bij vervanging van de installatie of bij nieuwbouw voor gekozen worden, om per cliënt / bewoner (wooneenheid) te bepalen welk type alarm (stil of luid) het hoogste veiligheidsniveau biedt. Periodiek kan gemonitord worden of de uitgangspunten nog correct zijn of moeten worden aangepast.

Casus 1 | **Prullenbak in brand** | pagina 8

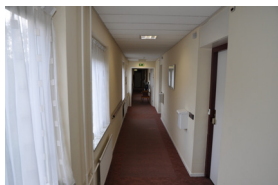
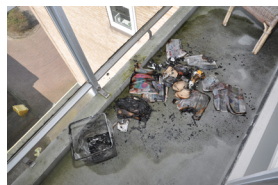
foto 1 - 2

foto 3 - 4

foto 5

Casus 2 | **Een gang vol rook** | pagina 10

foto 1

foto 2

foto 3

Casus 3 | **Meterkast in brand op een gang** | pagina 12

foto 1 - 2

foto 3

foto 4

foto 5

foto 1

foto 2 - 3

foto 4

foto 1 - 2

foto 3

foto 4

foto 1 - 2

foto 3

foto 4

foto 1 - 2

foto 3 - 4

foto 5

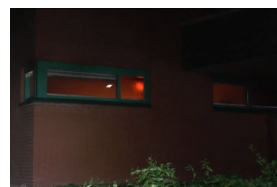
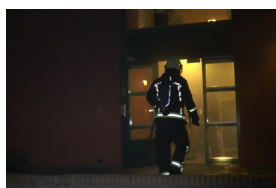

foto 6 - 7

Casus 7 | **Sluiten van kamerdeur voorkomt erger** | pagina 22

foto 1 - 2

foto 3 - 4

foto 5

foto 6

Casus 8 | **Zonlicht zet bed in brand** | pagina 24

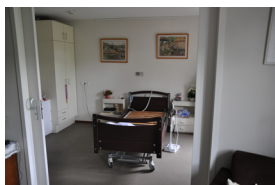

foto 1 - 2

foto 3 - 4

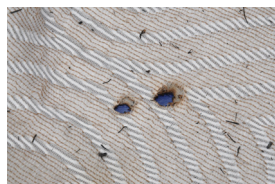

foto 5 - 6

foto 7

foto 8

Casus 9 | **Brand op het balkon** | pagina 27

foto 1 - 2

foto 3

foto 1

foto 2 - 3

foto 4 - 5

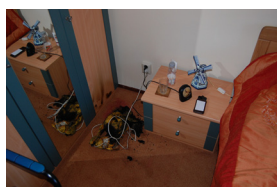

foto 1

foto 2

foto 3

foto 1 - 2

foto 3

foto 4

Casus 13 | **Vlam in de pan** | pagina 36

foto 1 - 2

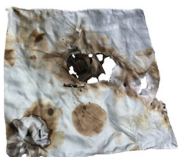

foto 3

Casus 14 | **Kersenpittenkussen in brand** | pagina 38

foto 1 - 2

foto 3

Casus 15 | **Brand in de magnetron** | pagina 40

foto 1

foto 1 - 2

foto 3

foto 4

foto 5 - 6

foto 1 - 2

foto 3 - 4

foto 5

foto 1

Casus 19 | **Een gang vol rook** | pagina 48

foto 1

foto 2

Casus 20 | **Een slaapkamer vol rook** | pagina 50

foto 1 - 2

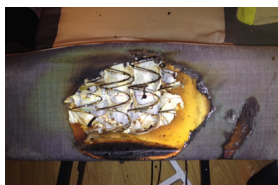

foto 3

Casus 21 | **Cv-ketel in brand** | pagina 52

foto 1 - 2

foto 3

foto 4

foto 5

Casuïstiek uit brandonderzoek voor de zorg

Deze uitgave is ontwikkeld met ondersteuning van De Zorg Brandveilig, een programma van Brancheorganisaties Zorg en Brandweer Nederland.
Voor meer informatie: www.dezorgbrandveilig.nl

Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen

